

Джерело: [Український тиждень](#)

Директорка Фестивалю європейських літератур у місті Коньяк Софі Жульєн про те, як іноземна книжка може знайти свою аудиторію в Європі

*Коньяк – місто на південному заході Франції (департамент Шаранта), усім відоме завдяки однойменному напою, а також Жану Монне, якого називають батьком Європи. Фестиваль *Litteratures Europeennes Cognac* було засновано 1988-го на честь сотої річниці від дня його народження. Орієнтований він на поширення європейської літератури та організацію зустрічей авторів із читачами. Щороку в листопаді письменників з усієї Європи запрошують до Коньяка для участі в дебатах, презентаціях їхніх романів і творчості. Цей захід став почесним місцем комунікації між аудиторією й авторами різних країн. 1995 року було засновано Премію Жана Монне, якою нагороджується європейський письменник за роман або оповідання, написане чи перекладене французькою мовою. Від 1995-го Премія відкрила таких важливих європейських літераторів, як Вільям Бойд, Клаудіо Маґріс, Даніель Сальнав, Хорхе Семпрун, Антоніо Табуккі, а також Сільві Жермен торік. Тиждень поспілкувався з директоркою фестивалю Софі Жульєн про цьогорічне дійство, почесним гостем якого стала Україна.*

У. Т.: Чим зумовлений вибір України центральним учасником цьогорічного фестивалю?

– 2011 року почесним гостем нашої імпрези була Іспанія. Після Півдня ми хочемо відкрити Східну Європу, адже література цього регіону маловідома у Франції. Україна – найбільша країна, що територіально міститься цілковито в межах Європи і, поза сумнівом, є її частиною. Тож для нас вона дуже цікава, адже можна дослідити різні теми з

письменниками і порушити питання кордонів.

У. Т.: Торік на Паризькому книжковому салоні Франція приймала велику українську літературну делегацію. Чи зріс після цього інтерес до української літератури?

– Література – частина наших культурних ідентичностей, важливий чинник, що стимулює уяву, розширює світогляд. І тут не останню роль відіграє перекладач, адже саме він будує мости між різними культурами, дає нам змогу відкривати інші країни. У Франції українська література перекладається не надто активно. Лише кілька творів сучасних авторів було видано французькою мовою: Юрія Андруховича, Ігоря Баранька, Любка Дереша й Андрія Куркова. Тому для української літературної делегації присутність на Паризькому книжковому салоні мала велике значення. З цієї нагоди укладено альманах, у якому були представлені автори, які досі не публікувалися. Я мала можливість побувати там, послухати українських письменників, і це спонукало мене дізнатися більше про українську літературу й очікувати перекладів! Мене дуже тішить, що деякі твори будуть видані у Франції в майбутньому.

У. Т.: Кого з українських письменників ви запросили на фестиваль? Якою буде провідна тема дійства?

– Ми прийматимемо різних українських авторів, які пишуть прозу, поезію, дитячу літературу, створюють комікси. Це, зокрема, Юрій Андрухович, Ігор Баранько, Катерина Білетіна, Любка Дереш, Антон Кушнір, Андрій Курков і Марія Матіос. Вольтер у своїй «Історії Карла XII» писав: «Україна завжди прагнула бути вільною». Тому ми обрали тему «Свобода». Наш захід дає змогу письменникам висловитися, проявити себе. Це місце, де література контактує із суспільством. На зустрічах і круглих столах виступатимуть й інші європейські автори. Не знаю, чи перекладаються вони в Україні, але я рада б ознайомитися з творчістю таких французьких літераторів, як Юбер Адад, Жиль Розьє, а також поляка Маріуша Щигела і чеха Ярослава Рудіша... Письменникам важливо зустрічатися й ділитися досвідом. Завдяки цьому можуть з'явитися нові культурні та літературні проекти, а це сприятливо для розвитку творчості й суспільства.

У. Т.: Як українській літературі можна пробитися до європейського читача? Чи має вона щось особливе, здатне здивувати?

– Україна перебуває на перехресті різних культур. З огляду на те, що я читала, українська література багата, різноманітна, вона заслуговує на популярність. Як на мене, погляд на суспільство, гумор і висміювання, своєрідне ставлення до історії – усе це її особливості.

А для іноземної книжки головне – знайти свою аудиторію. Тут має значення не так тема, як переклад. На державному рівні потрібно провести велику роботу: створити імідж, показати країну. Наприклад, 2004 року було організовано Рік Польщі у Франції. Після цього збільшилася кількість перекладів; тепер у нас відбувається чимало польських культурних заходів.

У. Т.: Наскільки книжкові фестивалі та ярмарки популярні у Франції? Як можна описати загальну ситуацію з читанням у вашій країні? Чи втрачає книжка свої позиції?

– Відповідно до останніх досліджень у галузі книжкового бізнесу, проведених Національним центром книги, у Франції незначною мірою зросли продаж книжок і кількість перекладів. Книжковий сектор – одна з найбільших культурних галузей Франції. Літературні ярмарки дуже популярні в нас. Кожне місто має подібний захід, який відбувається щотижня, у вихідні. Водночас експерти помічають тенденції, що читати стали менше. Але я так не думаю: як на мене, з розвитком цифрових технологій змінилася практика читання. І якщо стимулювати, залучати людей до книжки, то це спрацює. Ми маємо вигадувати і створювати інноваційні методи заохочення. Люди прагнуть робити відкриття, а також зацікавлені в обміні враженнями від прочитаного.

У. Т.: Чи відповідає визначення «європейська література» дійсності? Чи не є воно певним узагальненням?

– Звісно, кожна країна Європи має свою літературу, однак спільні історичні, літературні згадки свідчать про існування культури, спільної для всіх європейців. Як сказав Умберто Еко, «переклад є мовою Європи».

У. Т.: Письменник Ігор Померанцев порівнює літературу з вином. Чи пов'язані література і коньяк?

– Так само як смакуючи коньяк, читаючи книжку, слід насолоджуватися різними її ароматами. Це ідеальне поєднання форми і стилю. Так само як коньяк, що створюється для майбутніх генерацій, література переживає час, століття і переходить від покоління до покоління. Є такий хороший вислів «la part des anges» («частка ангелів»): коли частина алкоголю вивірюється, випаровується. Так само в літературі: коли ми занурені в читання, є «частка ангелів», яка виходить із книжки і зачіпає нас. У коньяку мені подобається ідея поєднання і трансмісії. Роман – це суміш, пригода, відкриття. Різниця в тому, що книжки можна споживати без обмежень. *І, головне, коньяком та літературою треба насолоджуватися й ділитися!*